

TÜRKİYE VE ALMANYA'DA GAZETECİLİK EĞİTİMİ ALAN ÖĞRENCİLERİN EĞİTİM KALİTESİ VE BEKLENTİLERİNE YÖNELİK ALAN ARAŞTIRMASI

Ceyhan KANDEMİR*

Öz

Bu çalışma İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi'nde gazetecilik eğitimi alan öğrencilerle Bonn/Sankt Augustin, Fachhochschule Bonn Rhein Sieg (Uygulamalı Bilimler Üniversitesi)'de gazetecilik eğitimi alan öğrencilerin eğitimleriyle ilgili düşüncelerini, memnuniyetlerini, beklentilerini ve mesleki kaygılarını ortaya çıkaran bir alan araştırmasıdır. Gazetecilik eğitimi ile ilgili teorik bilgiler verildikten sonra gerçekleştirilen araştırmanın sonuçları verilmiş ve yorumlanmıştır. Bu bilimsel çalışmayla Türkiye ve Almanya'daki gazetecilik eğitiminin analizi yapılarak, Almanya'da teknik gazetecilik bölümünden 100, İstanbul Üniversitesi gazetecilik bölümünden de 100 öğrenciye eğitim motivasyonları ve beklentilerini ortaya çıkaran geniş kapsamlı bir anket gerçekleştirilmiştir. Yüz yüze görüşme yöntemi ile önceden hazırlanan soru formuna bağlı kalınarak gerçekleştirilen araştırma kapsamında her iki fakültede, benzer bir yapıda gazetecilik eğitimi alan öğrencilere demografik yapıyı ortaya çıkartacak soruların yanı sıra okudukları okulu nereden duydukları, kendilerini gazeteci olmaya iten faktörleri, derslerin uygulamaya yakınlığı, ders programlarının düzenlenişi, gazetecilik sektöründeki mesleki sorunlar ve fırsatların neler olduğuyla ilgili ve benzeri sorular yöneltmiştir. Çalışmada ayrıca her iki ülkedeki gazetecilik eğitimiyle ilgili ortak ve farklı yönler ortaya çıkartılmaya çalışılmıştır. Araştırma kapsamında incelenen üniversitelerde verilen gazetecilik eğitiminin temel özelliklerini öğrencilerin nasıl değerlendirdikleri saptanmaya çalışılmıştır. Tartışma ve sonuç kısmında ise araştırma genel olarak özetlenmiş ve önemli bulgular ortaya konmuştur.

Anahtar sözcükler: Gazetecilik eğitimi, teknik gazetecilik, gazetecilikte mesleki sorunlar ve fırsatlar.

Abstrakt: Eine Studie zu den Erwartungen und Hoffnungen der Journalismus Studenten/innen in der Türkei und in Deutschland

Diese Studie beschäftigt sich mit der Ausbildungsqualität und mit den Hoffnungen, Erwartungen, beruflichen Sorgen journalistischer Studenten und Studentinnen der Istanbul Universität (Fakultät der Kommunikationswissenschaft Fachbereich Journalismus) und der Fachhochschule Bonn-Rhein-Sieg (Fachbereich Technikjournalismus). In dieser wissenschaftlichen Arbeit habe ich mit einem Vergleich der Journalismusausbildung in Deutschland und in der Türkei das Ausbildungssystem analysiert und dazu habe ich 100 Studierende des Technikjournalismus und 100 Studierende des Journalismus von Istanbul Universität mittels eines Fragebogens bezüglich ihrer Studienmotivation und zu ihren Berufsaussichten befragt. Deshalb wird bei den Studenten und Studentinnen neben der Feststellung ihrer demografischen Struktur auch nachgefragt, weshalb sie dieses Studium ausgewählt haben, welche Faktoren für die Auswahl des Berufs als Journalist ausschlag gebend gewesen sind sowie Kompetenz des Praktikums, berufliche Problemen, Hoffnungen und Chancen. In dieser

* Doç. Dr., İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi, Radyo Televizyon Sinema Bölümü, ceyhankandemir@yahoo.com.

wissenschaftlichen Arbeit ist auch neben den theoretischen Wissen mehr über praktisches Feld beim Journalismusausbildung gearbeitet. Die Studenten und Studentinnen wurden gefragt, warum sie im Fachbereich Journalismus studieren, warum sie sich diesen Beruf wahlen, gibt es dafür Rollmodelle, was sie in der Zukunft beruflich warten, ist es in einer Journalistenausbildung Praktikum oder Theorie mehr wichtig. Diese wissenschaftliche Arbeit wird neue Perspektiven über Journalismusausbildung mitbringen.

Schlüsselwörter: Journalismusausbildung, Technikjournalismus, berufliche Problemen und Chancen in Journalismus

GİRİŞ

Tüm dünyada artık en önemli güç haline gelmiş medya ve çalışanları aynı anda milyonlarca insanı etkileme özellikleri ile artık neredeyse ürkütücü bir hale gelmişlerdir. Bu gücün içinde yer alan gazeteciler, radyocular, televizyoncular, kısacası medya sektöründe çalışan herkes sistemin kalbini oluşturmaktadır. Eğitim alan veya almış medya çalışanlarının nasıl bir eğitim alması gerektiği, meslek etik kuralları, teknoloji, hukuki, ekonomik, politik sorunlar gün geçtikçe çığ gibi büyümekte ve sorunlar yumağı çözülmez bir boyuta gelmektedir.

Medya sektöründe mevcut tüm sorunların belki de en önemlilerinden biri insan faktörüdür, yeterli eğitimi almamış, donanımları eksik medya çalışanları sorunlara çare bulmak bir kenara sorunlarla boğuşamaz bir hale gelmekte ve neredeyse önlenemez bir dibe çöküş yaşanmaktadır.

Medya sektörü gazetecileri, dergicileri, radyocuları, televizyoncuları, reklamcılar, halkla ilişkilercileri, araştırmacıları ve bu güce hizmet eden tüm çalışanlarıyla devasa bir orduyu oluştururlar. Bu ordunun en önemli neferlerinden olan gazetecilerin kimler olduğu sorulduğunda bu soruya şu şekilde yanıtlar alınmaktadır.

Gazeteci, Türkiye Gazeteciler Cemiyeti'nin yayınladığı Türkiye Gazetecinin temel görev ve ilkeleri, bizlere, gazetecilerin hangi niteliklere sahip olması gerektiği konusunda da ışık tutar. Gazeteci meslek hayatında gerçeklere ve doğrulara saygı duymalı ve bunlara uymalıdır, bilgi ve haber alma, yorum yapma ve eleştirme özgürlüklerini savunmalıdır. Barış, demokrasi ve insan hakları, kısaca insanlığın evrensel değerleri, çokseslilik gazetecilerin savunması gereken en temel kavramlardır (Türkiye Gazeteciler Cemiyeti, 1998: 16):

Düzenli bir şekilde, günlük yahut süreli bir yazılı, görüntülü, sesli veya elektronik veya dijital basın ve yayım organında, kadrolu, sözleşmeli ya da telif karşılığı, haber alma, işleme, iletme veya görüş, fikir belirtme görevi üstlenen ve asıl işi ile başlıca geçim kaynağı bu olup, çalıştığı işletme ile ilgili yasalar karşısındaki konumu bu tanıma uygun olanlar gazetecidir...

Bu temel kavram ve ilkeleri savunmuş, gazetecilerin niteliklerinin daha fazla gelişmesine yardımcı olacaktır. Gazeteci herkesten önce halka karşı sorumludur, bu sosyal sorumluluk gereği halkın doğru haber alması ve bilgi edinebilmesi için görev yapmalıdır.

'Gazeteci kimdir ve hangi niteliklere sahip olmalıdır?' sorusuna şu şekilde cevaplar

alınmaktadır: Gazeteci, basın ile halk arasındaki en güçlü ve en önemli iletişim uzmanıdır. Basın, gazeteci aracılığıyla haber verir, bilgilendirir, aydınlatır. Gazeteci, birçok teknolojik gelişme ve yenilikten yararlanmaktadır. Bununla birlikte gerçekten okunabilir nitelikte bir haberi yakalayanın, ortaya çıkarmanın, irdeleyen, açıklayıcı yorumları getiren gazeteci olduğu bilinmektedir... Gazetecinin en temel özelliklerinden biri de dürüstlüğüdür. Gazeteci olayları kendi oluşturmaz, olan olayları belirli ilkeler çerçevesinde ele alarak kamuya aktarır... Gazeteci, bireyler üzerinde egemenlik kurmamalıdır. Bununla birlikte bireylerin özgürce düşünüp karar alabilmesini sağlamalıdır. Gazetecinin toplumsal görevi ve mesleki yükümlülükleri bütün bunları gerektirir. Kimliğini de tüm bu özellikler oluşturur (Gezgin, 2002: 43-44).

Nitelikli; kimliklerinde yukarıda adı geçen özelliklere sahip, mesleki ahlak kurallarını özümsemiş gazeteciler yetiştirmek için en büyük görev kuşkusuz İletişim Fakültelerine düşmektedir. Bilindiği üzere Türkiye'de gazetecilik eğitimi veren kurumların başında İletişim Fakülteleri gelmektedir. Gerek devlet gerekse vakıf üniversiteleri bünyelerindeki İletişim Fakülteleri Gazetecilik Bölümleriyle bu hizmeti vermektedir. Çeşitli özel kurslar, vakıflar, enstitüler, meslek kuruluşları ve cemiyetlerin de bu yönde eğitim çalışmalarını vardır.

Araştırmada gazeteci olmaya aday ve gazetecilik eğitimi alan İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Gazetecilik Bölümü'nde okuyan öğrenciler ve Almanya'da dört yıllık eğitim veren Fachhochschule Bonn-Rhein-Sieg İhtisas Üniversitesi'nde Teknik Gazetecilik eğitimi alan öğrencilerle yapılan çalışmada, öğrencilerin gazetecilik mesleğini nasıl seçtiklerini, gazetecilik eğitimi almaya iten faktörleri, aldıkları eğitimden memnu-

niyet durumunu, yeterli derecede uygulama alanı bulup bulamadıkları, geleceğe nasıl baktıklarını ortaya koymaya çalışılmıştır.

Gerek İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Gazetecilik Bölümü'nün gerekse de Fachhochschule Bonn-Rhein-Sieg İhtisas Üniversitesi Teknik Gazetecilik Bölümü'nün eğitim amaçları ve ders programları karşılaştırıldığında büyük benzerlikler görülmekte, her iki bölümde de paralel bir eğitim göze çarpmaktadır. İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Gazetecilik Bölümü'nün amacı; "sürekli yayınlarda; haberci, sayfa sekreteri, redaktör, köşe yazarı, editörlük v.b. konularda çalışabilecek bilgi, beceri düzeyine ve ayrıca iletişim bilimlerine her bakımdan hakim, iletişime bilimsel perspektifle bakabilme yetisine sahip uzman yetiştirilmesi"dir (İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi, 2005: 64).

İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Dekanı ve Gazetecilik Bölümü Başkanı Gezgin(2005: 66):

...öğrencilerimize haberin kaynağından başlayarak baskı aşamasına değin olan sürece ilişkin bilgi teorik olduğu kadar uygulamalı olarak ta verilmektedir. Haberin tespit edilmesi, toplanması, yazılması, sayfa düzeninin bilgisayar ortamında gerçekleştirilmesi ve sonrasında baskıya kadar olan süreçte gerekli tüm bilgi, ilgili derslerle öğrencilerimize kazandırılmaktadır. Bu bölümde; uygulamalı bilgi, fakültemiz bünyesinde faaliyet göstermekte olan bir gazete, bir dergi ki bunlar aynı zamanda online ortamda da hazırlanmaktadır, ayrıca anlaşmalı basın kuruluşlarına günlük haber geçen bir haber ajansı vasıtasıyla verilmektedir. Öğrencilerimiz, fakültenin bu kurumlarında staj yapmak suretiyle derslerde öğrendikleri teorik bilgileri pratiğe dökme fırsatını bulmaktadır. Buna ek ola-

rak, öğrencilerimizin üçüncü sınıfta bir ay müddetle kutum dışında herhangi bir basın kuruluşunda staj yapma zorunluluğu vardır ki, bu basın kuruluşlarıyla irtibatı fakültemiz, öğrencilerimiz adına gerçekleştirmektedir

Dört yıllık eğitim veren Fachhochschule Bonn-Rhein-Sieg İhtisas Üniversitesi Teknik Gazetecilik Bölümü basılı medya, gazete ve dergiler, televizyon, radyo ve multimedya alanları için öğrenci yetiştirmektedir. Teknik Gazetecilik Bölümü Dekanı Schümchen kendi bölümü ile ilgili olarak:

...teknik gazetecilik ilginç bir kombinasyon, gelişen teknoloji günlük hayatımızda çok etkili, her yönüyle var. İş hayatımızın da bir parçası. Klimadan cep telefonuna kadar her alanda durum aynı, ama insanların teknik konularda bazı korkuları var. Örneğin, klimadan hasta olabilir miyim, cep telefonu baş ağrısı yapar mı ya da teknik gelişmeler benim işimden olmama sebep verebilir mi? Teknik, normal günlük hayatımızın olduğu kadar iş hayatımızın da bir parçası. İnsanlar bu nedenlerden ötürü teknikle ilgili bilgiler edinmek istiyorlar, başlıca sebepleri bir; teknik cihaz satın almak istemeleri ya da bu teknik cihazların nasıl işlediklerini öğrenmek istemeleri. Ama uzun süreler boyunca bu konularda çalışan gazeteciler yoktu. Daha önceki dönemlerde teknikle ilgili yazan kişiler genellikle mühendislerdi, tekniğin uzmanlardı ama gazetecilik uzmanı değillerdi. Bölümümüz kurucularından Giso Deussen bu durumu gözlemledi ve teknik konulardan anlayan gazeteciler olması gerekliliğinden hareketle bölümümüzün ilk temelleri atıldı (Schümchen, Korol, 1. Türk-Alman Yaz Akademisi, 2005).

Teknik gazetecilik bölümünde gazetecilik seminerleri, uygulamaları, gazetecilikle ilgili konferansların yanı sıra öğrenciler doğa

bilimleri ile ilgili dersler, farklı mühendislik dallarının genel temel bilgilerini içeren dersler, medya etiği, medya sistemleri, medya teknikleri ve enformatik derslerini de almaktırlar. Uygulama projeleri öğrencilerin teorik bilgilerini derinleştirmesine olanak sağlamaktadır, Fachhochschule Bonn-Rhein-Sieg İhtisas Üniversitesi teknik gazetecilik bölümü, öğrencilerine bölüm gazetesi, stüdyoları ve radyoları dışında Deutsche Welle, WDR, tv.nrw, Radio Bonn/Rhein/Sieg ve General Anzeiger Bonn medya partnerleriyle, basın, reklam ve halkla ilişkiler şirketleriyle staj imkanları da sağlamaktadır.

Genel bir bilgi vermek gerekirse Almanya'daki eğitim sistemi federal bir yapıda olduğundan, bütüncül bir yapıya sahip değildir. Almanya'da tek tip bir eğitim sistemi olmamasının nedeni 16 eyaletten oluşan Federal yapının 16 ayrı eğitim bakanlığı, 16 ayrı eğitim yasasına sahip olmasıdır. Ancak bu durum, özellikle üniversiteye kabul edilme konusunda her öğrenciye eşitlik sağlanabilmesi için eğitim sisteminde bütüncül bir temel yapı ve uzlaşma sağlanması gerekliliğini de beraberinde getirmiştir (Ehmke, 2005: 11-22).

Almanya'da yaklaşık 330 yükseköğretim kurumu mevcuttur. Yükseköğretim kurumları; geleneksel üniversiteler, uygulamalı bilimler üniversiteleri ve sanat/müzik üniversiteleri olarak üçe ayrılmaktadır. Almanya'da bulunan 2 milyonu aşkın öğrenci geleneksel üniversitelerde öğrenim görmekte, bu öğrencilerin de yaklaşık olarak %30'u Fachhochschule denilen uygulamalı bilimler üniversitelerinde eğitim görmektedir (Gaehtgens, 2007: 121).

Konumuz gereği Türkiye ve Almanya'daki gazetecilik eğitimi incelendiğinde en belirgin göze çarpan farklılıklardan birisi de Al-

manya'da gazetecilik eğitimi almak isteyenlerin önünde üniversitede gazetecilik veya gazete yazarlığı eğitimi almanın yanı sıra elit eğitim olarak adlandırılan bir başka eğitim şeklidir. Bu eğitim şeklini klasik eğitimden ayıran en önemli özellik uzun süreli uygulamadır. Bu eğitim sisteminde stajyer statüsünde olan kişi sistematik yürütülen derslerin yanı sıra yoğun tashihler ve tatbikat esnasındaki görüşmeler, basın, radyo, televizyon elektroniğine kadar olan her türlü medya araçlarıyla tanıştırılmaktadır. Bu elit eğitimden geçenler için, günlük bir gazetede iki yıl süren bir stajyerlik süresi zorunludur, bu süre yazı işlerinde geçen kapsamlı bir eğitimi kapsamaktadır. Almanya'daki elit eğitimin dışındaki gazetecilik eğitiminde ise pratik uygulamalar ihmal edilerek teori ön planda tutulmaktadır. Yayıncılık veya iletişim bilimleri alanında eğitim alanlar redaktörlük mesleğine yönelik eğitim almamaktadırlar, sadece birkaç eğitim kurum uygulamaya yönelik eğitim vermektedir (Raue, 2005: 79-85). Bu tarz elit gazetecilik eğitimine olanak veren örnek okullardan birisi de Konrad Adenauer Vakfının Gazetecilik Akademisi'dir. Akademinin en önemli hedefleri arasında gazetecilikte yüksek bir eğitim ve kalite standartına ulaşılmasına katkıda bulunulmasının yanı sıra iyi bir pratik gazetecilik eğitimiyle demokrasilerde kendilerine düşen önemli sorumlulukları yerine getirebilen gazeteciler yetiştirilirken medya etiği eğitimi programının önemli bölümünü oluşturmaktadır (Bajohr, 2005: 87-91).

...Herkes haber üretmez. Haber üretimi, kişisel yetenek ve teknik beceri gerektirir. Haber üretmek bir meslek, bir uğraştır. Aynı zamanda, toplumsal boyutta oynadığı rolden ötürü, toplumsal bilincin oluşmasını ve meslek ahlakına saygıyı zorunlu kılan bir uğraştır haber üretmek...Gazeteciliği öğrenmenin en etkili

yolu, yazı işlerinden geçer. Deneyimli uğraştıklarıyla birlikte çalışacak genç gazeteci böylece mesleğin tüm inceliklerini kısa sürede öğrenebilecektir. Üzerinde çalıştığı çevreye ilişkin elde ettiği kuramsal düzeydeki bilgilerle ürettiği haberlerin verdiği olumlu ya da olumsuz sonuçlarını ölçmeyi öğrenme imkanını elde eden genç gazeteci, meslek ahlakının gerektirdiklerini de algılayacak ve meslek ahlakını zedeleyecek davranışlardan sakınacaktır (Gezgin, 2002: 177-178).

AMAÇ VE YÖNTEM

Gerçekleştirilen bu araştırmada Türkiye ve Almanya'da gazetecilik eğitimi alan öğrencilerin eğitim kalitesine bakışları, bu bölümle ilgili düşünceleri, gelecekteki kariyer planları tespit edilmeye çalışılmıştır. Araştırma; Almanya Fachhochschule Bonn-Rhein-Sieg İhtisas Üniversitesi Teknik Gazetecilik Bölümü'nde okuyan 100 Alman öğrenci ve İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Gazetecilik Bölümü'nde 100 Türk öğrenci ile yapılmıştır.

Bu amaç doğrultusunda araştırmada aşağıdaki alt başlıklar sorgulanmıştır:

- Demografi (Cinsiyet, yaş, ikamet),
- Gazetecilik bölümünün kaçınıcı tercihi olduğu,
- Daha önce çalışma durumu,
- Fakültenin nereden duyulduğu,
- Gazetecilik eğitimi almaya iten temel faktör,
- Eğitim almak için neden o fakültenin tercih edildiği,
- Derslerin uygulamaya yatkınlığı,
- Öğretim üyelerinin ve diğer öğretim elemanlarının danışmanlığı,
- Öğretim üyelerinin kendi branşlarındaki yetkinliği,
- Teknik Donanım,
- Ders programının düzenlenişi,

- Öğrenim süresince uygulamaya ayrılan kısım,
- Eğitim tamamlandıktan sonra çalışılması düşünülen gazetecilik birimi,
- Genel olarak gazetecilik sektörüne bakıldığında mesleki olarak sorunların ve fırsatların neler olduğu

gibi alt başlıklar sorgulanmıştır.

Araştırmada, rastlantısal örnekleme (random) yöntemi kullanılmıştır. Çalışma, önceden hazırlanan soru formuna bağlı kalınarak yukarıda da belirtildiği gibi Türkiye'den 100 ve Almanya'dan 100 öğrenci olmak üzere toplam 200 denek üzerinde yüz yüze görüşülerek gerçekleştirilmiştir.

Araştırmada rastlantısal örnekleme yöntemiyle belirlenen kişiler ile yüz yüze görüşülmüştür. Önceden hazırlanan soru formuna bağlı kalınarak gerçekleştirilmiştir.

Alan çalışmasından gelen ve doğruluğu kanıtlanan sormacalara veri girişi yapılmadan önce sormacalardaki verilerin kontrolü ve veri girişinin daha kolay, güvenilir bir biçimde yapılabilmesi için gerçekleştirilen sözel bilgilerin sayısalaya çevrilmesi işlemi uygulanmıştır.

Kodlama işlemi uygulanan ve işlenmeye hazır hale getirilen veriler SPSS 11,5 (statistical package for social sciences) paket programına bilgisayar ortamında girilmiştir. Araştırma verilerinin dökümü, düz çizelgeler ve karşılaştırmalı çaprazlar biçiminde hazırlanmıştır. Araştırmanın bu kısmı Microsoft Word programında hazırlanmıştır. Araştırmanın grafikleri Microsoft Excel programında biçimlendirilmiştir. Araştırmanın raporlaştırma sürecinde Microsoft Excel ve Word programları kullanılmıştır.

BULGULAR

İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Gazetecilik Bölümü Öğrencilerinden Elde Edilen Veriler

Cinsiyet

	n	%
Erkek	55	55,0
Kadın	45	45,0
Toplam	100	100,0

İstanbul Üniversitesi'nden araştırmaya katılan öğrencilerin %55'i erkek %45'i kadındır.

Yaş

	n	%
23	28	28,0
22	23	23,0
24	13	13,0
25	12	12,0
21	10	10,0
20	4	4,0
26	4	4,0
28	2	2,0
18	1	1,0
19	1	1,0
27	1	1,0
29	1	1,0
Toplam	100	100,0

Öğrencilerin %28'i 23 yaşında iken %23'ü 22 yaşında, %13'ü 24 yaşındadır. %12'lik bir bölüm 25 yaşında, yine %10'luk bir bölüm ise 21 yaşındadır.

İkamet Durumu

	n	%
Ailemle birlikte	68	68,0
Ortak (Arkadaşlarımla)	20	20,0
Yalnız	8	8,0
Yurt	4	4,0
Toplam	100	100,0

Öğrencilerin oransal çoğunluğu (%68) aileyle birlikte ikamet ettiğini belirtmektedir. %20'lik bir çoğunluk arkadaşlarıyla veya ortak bir şekilde evlerini paylaşmakta, %8'lik bir bölüm yalnız yaşamayı tercih ederken, %4'lük bir çoğunlukta yurttadır.

Gazetecilik Bölümü İlk Tercihiniz miydi?

	n	%
Evet	52	52,0
Hayır	48	48,0
Toplam	100	100,0

%52'lik bir oran gazetecilik bölümünü ilk tercih olarak seçtiğini belirtirken, %48'lik bir oran gazetecilik bölümünün ilk tercihleri olmadığını belirtmiştir.

Eğitiminize Başlamadan Önce Çalışıyor muydunuz?

	n	%
Hayır	71	71,0
Evet	29	29,0
Toplam	100	100,0

Öğrencilerin oransal çoğunluğu (%71) eğitimlerine başlamadan önce çalışmadığını belirtmektedir.

Bu Fakülteyi Nereden Duydunuz?

	n	%
Lise	26	26,0
Kişisel tavsiye	25	25,0
Medya	10	10,0
Diğer	39	39,0
Toplam	100	100

Öğrencilere kazandıkları fakülteyi nereden duyduklarıyla ilgili soruya verdikleri yanıtlara baktığımızda %26'lık bir oran bu fakülteyi kendi lisesinden duyduğunu belirtirken, %25'lik bir oran kişisel tavsiye, %10'luk bir oran medya yanıtını vermiştir.

Sizi Gazetecilik Eğitimi Almaya Yönelten Temel Faktör Ne İdi?

	n	%
Kişisel olarak benimsediğiniz ünlü bir gazeteci modeli	21	21,0
Kendi tercihim	12	12,0
Gazeteci olmak için	5	5,0
Öğretmenlerimin tavsiyesi	3	3,0
Arkadaşlarımın tavsiyesi	2	2,0
Puanım bu bölüme yetti	2	2,0
Ebeveynlerimin tavsiyesi	1	1,0
Popüler örnekler, tanınmış gazeteciler	25	25,0
Diğer	29	29,0
Toplam	100	100,0

Öğrencileri gazetecilik eğitimi almaya iten temel faktör sorulduğunda öğrencilerin; %25'lik bir bölümü popüler örnekler ve tanınmış gazeteciler nedeniyle gazetecilik eğitimine yöneldiklerini belirtmişler, aynı soruya %21'i kişisel olarak benimsenen ünlü bir gazeteci modeli, %12'si ise kendi tercihim yanıtını vermektedir.

Neden Eğitim Görmek İçin Bu Fakülteyi Seçtiniz?

	n	%
Tanınmış bir okul	64	64,0
İkamet ettiğim bölgeye yakın	18	18,0
Puanım bu bölüme yetti	7	7,0
Eğitim kalitesi	2	2,0
Diğer	9	9,0
Toplam	100	100,0

Gazetecilik eğitimi için neden bu fakültenin tercih edildiği sorulduğunda öğrencilerin oransal çoğunluğu (%64) tanınmış bir okul yanıtını vermiştir. %18'lik bir kesim ise fakültenin ikamet edilen bölgeye yakınlığı nedeniyle tercih edildiğini belirtmişlerdir.

Derslerin Uygulamaya Yatkinlığı

	n	%
Çok iyi	1	1,0
İyi	12	12,0
Tatmin edici	7	7,0
Yeterli	8	8,0
Eksik	47	47,0
Yetersiz	25	25,0
Toplam	100	100,0

Öğrencilerin %47'si derslerin uygulamaya yatkinliğini eksik olarak belirtirken %25'i yetersiz olarak belirtmiştir. %12'lik bir bölüm derslerin uygulamaya yatkinliğinin iyi olduğunu açıklarken, %8'i yeterli, %7'si ise tatmin edici bulmaktadır.

Öğretim Üyelerinin ve Diğer Öğretim Elemanlarının Danışmanlığı

	n	%
Çok iyi	4	4,0
İyi	12	12,0
Tatmin edici	6	6,0
Yeterli	27	27,0
Eksik	39	39,0
Yetersiz	12	12,0
Toplam	100	100,0

Öğrencilerin %39'u öğretim üyelerinin ve diğer öğretim elemanlarının danışmanlığını eksik olarak nitelerken, %27'si ise yeterli olarak nitelemektedir.

Aynı soruya %12'lik bir kesim iyi olarak cevap verirken yine %12'lik bir kesim yetersiz cevabını vermektedir.

Öğretim Üyelerinin Kendi Branşlarındaki Yetkinliği

	n	%
Çok iyi	6	6,0
İyi	15	15,0
Tatmin edici	5	5,0
Yeterli	37	37,0
Eksik	27	27,0
Yetersiz	10	10,0
Toplam	100	100,0

Öğretim üyelerinin kendi branşlarındaki yetkinliği sorulduğunda öğrencilerin %37'si yeterli, %27'si eksik yanıtını vermiştir. %15'lik bir gruba göre ise öğretim üyelerinin kendi branşlarındaki yetkinliği iyidir.

Teknik Donanım

	n	%
İyi	9	9,0
Tatmin edici	3	3,0
Yeterli	26	26,0
Eksik	44	44,0
Yetersiz	16	16,0
Toplam	100	100,0

Öğrencilerin %44'ü teknik donanımı eksik bulurken, %26'sı yeterli bulmaktadır. %16'lık bir bölümde yetersiz bulmaktadır.

Ders Programının Düzenlenişi

	n	%
Çok iyi	6	6,0
İyi	13	13,0
Tatmin edici	11	11,0
Yeterli	25	25,0
Eksik	22	22,0
Yetersiz	23	23,0
Toplam	100	100,0

Öğrencilerin %25'i ders programının düzenlenişini yeterli olarak nitelerken, %23'ü yetersiz, %22'si ise eksik olarak nitelemektedir.

Öğrenim Süresince Uygulamaya Ayrılan Kısım

	n	%
Çok iyi	1	1,0
İyi	3	3,0
Tatmin edici	4	4,0
Yeterli	11	11,0
Eksik	50	50,0
Yetersiz	31	31,0
Toplam	100	100,0

Öğrenim süresince uygulamaya ayrılan kısım sorulduğunda öğrencilerin yarısı eksik yanıtını verirken, %31'i yetersiz yanıtını vermiştir.

Ortalamalar

	Ortalama
Derslerin Uygulamaya Yatkinliği	4,63
Öğretim Üyelerinin ve Diğer Öğretim Elemanlarının Danışmanlığı	4,21
Öğretim üyelerinin Kendi Branşlarındaki Yetkinliği	3,94
Teknik Donanım	4,53
Ders Programının Düzenleniş	4,13
Öğrenim Süresince Uygulamaya Ayrılan Kısım	4,99

1-Çok iyi 2-İyi 3- Tatmin edici 4- Yeterli 5- Eksik 6- Yetersiz

Eğitiminizi Tamamladıktan Sonra Hangi Gazetecilik Biriminde Çalışmayı Düşünüyorsunuz?

	n	%
Spor	10	10,0
Halkla İlişkiler	10	10,0
Yazı işleri	7	7,0
TV gazeteciliği	7	7,0
Haber merkezi	5	5,0
Ekonomi	5	5,0
Kültür/Sanat	4	4,0
Parlamento	4	4,0
İstihbarat	4	4,0
Muhabir	3	3,0
Dış haberler	2	2,0
Görsel haber üretimi	1	1,0
Araştırmacı gazetecilik	1	1,0
Reklam	1	1,0
Köşe yazarlığı	1	1,0
Magazin	1	1,0
Foto muhabiri	1	1,0
Polis/Adliye	1	1,0
Yanıtsız	32	32,0
Toplam	100	100,0

Öğrenciler eğitimlerini tamamladıktan sonra gazetecilik birimlerinden spor, halkla ilişkilerle ilgili birimlerde %10'luk bir oranla çalışmayı tercih ederken, yazı işleri, TV gazeteciliği tercihleri %7, haber merkezi, ekonomi %5 oranıyla göze çarpmaktadır.

%32'lik büyük bir kesim ise bu soruyu yanıt-sız bırakmıştır.

Gazetecilik Sektörünün Geneline Baktığımızda Mesleki Olarak Sorunları ve Fırsatları Nerede Görüyorsunuz?

Sorunlar

	n	%
İş imkanı olmaması	13	13,0
Tekelleşme	8	8,0
Başka fakülte mezun-larının tercih edilmesi	4	4,0
Etik sorunlar	3	3,0
Az maaş	2	2,0
Sektör	1	1,0
Sosyal ve sendikal hakların yetersizliği	1	1,0
Çok fazla sayıda ileti-şim fakültesinin ol-ması	1	1,0
Kalite düşüklüğü	1	1,0
Yanıtsız	66	66,0
Toplam	100	100,0

Öğrencilerin %13'ü iş imkanı olmayışını en önemli sorun olarak görürken %8'i tekelleş-me yanıtını vermektedir. Bu soruya yanıt vermeyenlerin cevabı %66'lık bir oranla çok yüksektir. Yanıtsızlar bu meslekteki sorun-ların boyutunun ve karamsarlığın bir başka yüzü olarak da yorumlanabilir.

Fırsatlar

	n	%
Çalışmak isteyene iş var	1	1,0
İlerlemeye açık	7	7,0
Yanıtsız	92	92,0
Toplam	100	100,0

Gazetecilik mesleğinin ilerlemeye açık olma-sına yönelik %7'lik bir oran görülmektedir. Bu sorunun %92 oranında yanıtsız bırakıl-

ması karamsarlığın ve umutsuzluğun bir başka göstergesi sayılabilir.

Fachhochschule Bonn-Rhein-Sieg Teknik Gazetecilik Bölümü, Sankt Augustin Öğrencilerinden Elde Edilen Veriler

Cinsiyet

	n	%
Erkek	68	68,0
Kadın	32	32,0
Toplam	100	100,0

Almanya'dan araştırmaya katılan öğrencile-rin %68'i erkek %32'si kadındır.

Yaş

	n	%
21	19	19,0
23	18	18,0
24	16	16,0
22	14	14,0
20	12	12,0
25	6	6,0
19	5	5,0
27	3	3,0
28	2	2,0
Yanıtsız	5	5,0
Toplam	100	100,0

Araştırmaya katılan öğrencilerin %19'u 21 yaşında iken %18'i 23 yaşında, %16'sı 24 yaşındadır. %14'lük bir grup 22 yaşında, %12'si ise 20 yaşındadır.

İkamet durumu

	n	%
Ortak Arkadaş-larımla)	19	19,0
Yalnız	30	30,0
Yurt	38	38,0
Ailemle birlikte	13	13,0
Toplam	100	100,0

Öğrencilerin %38'i yurttta, %30'u yalnız ikamet ettiğini belirtmektedir. %19'luk bir kesim ise ortak bir evi paylaşmaktadırlar. Öğrencilerin %13'lük bir bölümü ise ailesiyle birlikte oturmaktadır.

Gazetecilik Bölümü İlk Tercihiniz miydi?

	n	%
Evet	62	62,0
Hayır	38	38,0
Toplam	100	100,0

%62'lik bir oran gazetecilik bölümünü ilk tercih olarak seçtiğini belirtirken, %38'lik bir oran gazetecilik bölümünün ilk tercihleri olmadığını belirtmiştir.

Eğitiminize Başlamadan Önce Çalışıyor muydunuz?

	n	%
Hayır	66	66,0
Evet	34	34,0
Toplam	100	100,0

Öğrencilerin oransal çoğunluğu (%66) eğitimlerine başlamadan önce çalışmadığını belirtmektedir. %34'lük bir kesim ise eğitimlerine başlamadan önce çalıştıklarını ifade etmişlerdir.

Bu Fakülteyi Nereden Duydunuz?

	n	%
Medya	35	35,0
Eğitim fuarı	29	29,0
Kişisel tavsiye	15	15,0
Lise	4	4,0
Diğer	17	17,0
Toplam	100	100,0

%35'lik bir oran bu fakülteyi medyadan duyduğunu belirtirken, %29'luk bir oran

eğitim fuarı, %15'lik bir oran kişisel tavsiye yanıtını vermiştir.

Sizi Gazetecilik Eğitimi Almaya Yönelten Temel Faktör Ne İdi?

	n	%
Gazeteci olmak için	20	20,0
Kişisel ilgi	20	20,0
Popüler örnekler, tanınmış gazeteciler	14	14,0
Arkadaşlarının tavsiyesi	8	8,0
Kendi istegim	8	8,0
Yazmaya karşı ilgi	7	7,0
Kişisel olarak benimsediğiniz ünlü bir gazeteci modeli	3	3,0
Öğretmenlerin tavsiyesi	3	3,0
Ebeveynlerin tavsiyesi	2	2,0
Puanın bu bölüme yetti	1	1,0
Diğer	14	14,0
Toplam	100	100,0

Öğrencilere gazetecilik eğitimi almaya iten temel faktör sorulduğunda öğrencilerin; %20'lik oranlarla gazeteci olmak için ve kişisel ilgi yanıtlarını verdikleri görülmektedir. Popüler örnekler ve tanınmış gazetecilerden esinlenerek bu eğitimi almak isteyen öğrencilerin oranı %14'tür.

Neden Eğitim Görmek İçin Bu Fakülteyi Seçtiniz?

	n	%
Teknik eğitim vermesi	33	33,0
Tanınmış bir okul	26	26,0
İkamet ettiğim bölgeye yakın	25	25,0
Gazeteci olmak için	4	4,0
Eğitim kalitesi	2	2,0
Donanım	2	2,0
Puan	1	1,0
Diğer	8	8,0
Toplam	100	100,0

Gazetecilik eğitimi için neden bu fakültenin tercih edildiği sorulduğunda öğrencilerin %33'ü teknik eğitim vermesi, %26'sı tanınmış bir okul, %25'i ikamet ettiği bölgeye yakın yanıtını vermektedir.

Derslerin Uygulamaya Yatkinlığı

	n	%
İyi	46	46,0
Tatmin edici	28	28,0
Çok iyi	15	15,0
Yeterli	9	9,0
Yanıtız	2	2,0
Toplam	100	100,0

Öğrencilerin %46'sı derslerin uygulamaya yatkinliğini iyi olarak belirtirken %28'i tatmin edici olarak belirtmiştir. %15'lik bir grup bu soruya çok iyi yanıtını vermiştir.

Öğretim Üyelerinin ve Diğer Öğretim Elemanlarının Danışmanlığı

	n	%
Çok iyi	20	20,0
İyi	48	48,0
Tatmin edici	25	25,0
Yeterli	6	6,0
Yanıtız	1	1,0
Toplam	100	100,0

Öğrencilerin %48'i öğretim üyelerinin ve diğer öğretim elemanlarının danışmanlığını iyi olarak nitelerken, %25'i tatmin edici olarak, %20'si çok iyi olarak nitелеmektedir.

Öğretim Üyelerinin Kendi Branşlarındaki Yetkinliği

	n	%
Çok iyi	13	13,0
İyi	46	46,0
Tatmin edici	34	34,0
Yeterli	6	6,0

	n	%
Eksik	1	1,0
Toplam	100	100,0

Öğretim üyelerinin kendi branşlarındaki yetkinliği sorulduğunda öğrencilerin %46'sı iyi, %34'ü tatmin edici yanıtını vermiştir.

Teknik Donanım

	n	%
Çok iyi	67	67,0
İyi	26	26,0
Tatmin edici	5	5,0
Yeterli	2	2,0
Toplam	100	100,0

Öğrencilerin oransal çoğunluğu (%67) teknik donanımı çok iyi olarak nitелеmektedir.

Ders Programının Düzenlenişi

	n	%
Çok iyi	4	4,0
İyi	22	22,0
Tatmin edici	53	53,0
Yeterli	16	16,0
Eksik	5	5,0
Toplam	100	100,0

Öğrencilerin %53'ü ders programının düzenlenişini tatmin edici olarak nitelerken, %22'si iyi olarak nitелеmektedir.

Öğrenim Süresince Uygulamaya Ayrılan Kısım

	n	%
Çok iyi	8	8,0
İyi	34	34,0
Tatmin edici	38	38,0
Yeterli	18	18,0
Eksik	2	2,0
Toplam	100	100,0

Öğrenim süresince uygulamaya ayrılan kısım sorulduğunda öğrencilerin %38'i tatmin edici yanıtını verirken, %34'ü iyi yanıtını vermiştir. %18'lik bir grup uygulamanın yeterli olduğunu söylemiştir.

Ortalamalar

	Ortalama
Derslerin Uygulamaya Yatkinligi	2,32
Öğretim Üyelerinin ve Diğer Öğretim Elemanlarının Danışmanlığı	2,15
Öğretim üyelerinin Kendi Branşlarındaki Yetkinliği	2,36
Teknik Donanım	1,42
Ders Programının Düzenlenişi	2,96
Öğrenim Süresince Uygulamaya Ayrılan Kısım	2,72

1-Çok iyi 2-İyi 3- Tatmin edici 4- Yeterli 5- Eksik 6- Yetersiz

Eğitiminizi Tamamladıktan Sonra Hangi Gazetecilik Biriminde Çalışmayı Düşünüyorsunuz?

	n	%
Redaktör	24	16,6
Halkla ilişkiler	24	16,6
Yazı işleri	18	12,4
TV Gazeteciliği	18	12,4
Radyo	13	9,0
İnternet gazeteciliği	10	6,9
Basın sözcüsü	8	5,5
Dergi	7	4,8
Spor	5	3,4
Kültür/Sanat	3	2,1
Belgesel	3	2,1
Köşe yazarlığı	2	1,4
Foto muhabiri	2	1,4
Senaryo	2	1,4
Bilimsel gazetecilik	2	1,4

Dış haberler	1	0,7
Magazin	1	0,7
Gezi gazeteciliği	1	0,7
Eğitmen	1	0,7
Toplam	145	100,0

Soru 2 tercih ve 145 yanıt üzerinden yığılmalı olarak değerlendirilmiştir.

Öğrenciler %16,6'lık oranlarla redaktör ve halkla ilişkiler yanıtını verirken, bu iki yanıt yazı işleri (%12,4), TV gazeteciliği (%12,4), radyo (%9) takip etmektedir.

Gazetecilik Sektörünün Geneline Baktığınızda Mesleki Olarak Sorunları ve Fırsatları Nerede Görüyorsunuz? Sorunlar

	n	%
İş imkanı yok	59	59,0
PRcılarla rekabet	2	2,0
Torpil	2	2,0
Sosyal ve sendikal hakların azlığı	1	1,0
Az maaş	1	1,0
Kalitesizlik	1	1,0
Pozisyon sorunu	1	1,0
Yanıtsız	33	33,0
Toplam	100	100,0

Öğrencilerin %59'u iş imkanı olmayışını en önemli sorun olarak görmektedirler.

Öğrencilerin %17'si teknik gazetecilik eğitimi almalarını fırsat olarak görürken %13'ü serbest çalışmayı fırsat olarak gördüklerini belirtmektedirler. %57'lik bir oranda ise yanıtsızlar göze çarpmaktadır.

Fırsatlar

	n	%
Teknik gazetecilik	17	17,0
Serbest çalışma	13	13,0
Yeni yönelimler, geniş çalışma alanı	7	7,0
Yükselme şansı	3	3,0
İnternet gazeteciliği	1	1,0
Yanıtsız	57	57,0
Toplam	100	100,0

Gerek İstanbul, gerekse de Sankt Augustin'de okuyan öğrencilerin mesleğin fırsat ve sorunlarına yönelik soruları büyük oranlarda yanıtsız bırakmaları kararsızlığı, umutsuzluğu ve sorunların yoğunluğunun bir göstergesi de sayılabilir.

TARTIŞMA VE SONUÇ

İstanbul Üniversitesi'nde kadın erkek oranları birbirine daha yakınken, Almanya'da erkek oranı fazladır. İstanbul'daki öğrencilerin aileleriyle birlikte ikamet ettiği görülürken Almanya'da yalnız ve yurttan ikamet edildiği görülmektedir. İki üniversitede de öğrencilerin büyük çoğunluğunun daha önce çalışmadığı görülmektedir. Okul tercihlerinde İstanbul'un tanınmış bir okul olması, Almanya'nın ise teknik eğitim vermesi ön plana çıkmaktadır. İstanbul'da gazetecilik eğitimi alan öğrencilerin yarısından fazlası (%52) ilk tercih olarak bu bölümü seçmişlerdir, Almanya'da ise daha yüksek oranda (%62) bir ilk tercih söz konusudur. Bu durum her iki ülkede de öğrencilerin bilinçli bir tercih yaptığının göstergesi sayılabilir. Öğrencileri gazetecilik eğitimi almaya yönelten nedenler her iki ülkede farklılıklar içermektedir. İstanbul Üniversitesi İletişim Fakülte-

si'nde gazetecilik eğitimi almak isteyen öğrencilerin tercih nedenleri arasında popüler örnekler ve tanınmış gazetecilerin örnek olarak görülme nedeni (%25) ilk sırayı almaktadır, kişisel olarak gazetecilik mesleğinin seçimi de ikinci sıradadır, Almanya'daki öğrencilerin durumu incelendiğinde kendilerini bu eğitimi almaya iten faktörler olarak gazeteci olma isteği ve kişisel ilgi göze çarpmaktadır. Popüler örnekler ve tanınmış gazetecilerin örnek alınmasının oranı Almanya'da daha az bir oranda (%14) görülmektedir. En önemli fark değerlendirmelerde görülmektedir. İstanbul'daki öğrencilerin değerlendirmelerinde genellikle olumsuz yanıtlar yer almakta iken Almanya'da ise olumlu yanıtlar yer almaktadır. Daha öncede belirtildiği gibi Almanya'daki eğitim sisteminde teknik uygulamanın tercih nedeni sayılması, öğrencilerin derslerle ilgili memnuniyetini arttırmaktadır. İstanbul'daki öğrenciler derslerin uygulamaya yakınlığını %47'lik bir oranla eksik, %25'lik bir oranla yetersiz bulurken, durum Almanya'da %46'lık bir oranla iyi, %28 bir oranla tatmin edici, %15'lik bir oranla çok iyi şeklinde tersine dönmektedir. Ortaya çıkan bu sonuca göre de İstanbul Üniversitesi'nde gazetecilik eğitimi alan öğrencilerin derslerinin uygulamaya yakınlığının ön plana alınması gerekmektedir. Yine İstanbul'daki öğrenciler bölümlerindeki teknik donanımı %44'lük bir oranla eksik olarak değerlendirirken, durum Almanya'da %67 ile çok iyi, %26'lık oranla da iyi şeklinde ifade edilmektedir. Bu yanıtlar ortalamalara da yansımıştır. İstanbul'da ortalamalar düşük iken Almanya'da yüksektir. İki üniversitede de öğrenciler, en büyük sorunu işsizlik olarak nitelermektedir. Almanya'daki öğrenciler aldıkları teknik eğitimin kendileri için bir fırsat olduğunu belirtmektedirler. Almanya'daki öğrencilerin halkla ilişkilerde

çalışmaya sıcak baktıkları görülmektedir. Redaktör olarak çalışmak isteyenlerin oranı da halkla ilişkilerde çalışmak isteyenlerin oranı ile aynıdır. İstanbul'da ise spor ve halkla ilişkiler alanında çalışmak isteyenlerin oranı eşittir. Öğrencilerin halkla ilişkilerde çalışmak istemesinin nedeni halkla ilişkilerin gazetecilik ile bağlantıları bulunmasından dolayı olduğu söylenebilir.

İki fakülte arasındaki farklar okulların verdiği eğitimden kaynaklanmaktadır. Almanya'daki eğitim teknik ve uygulama ağırlıklı iken Türkiye'deki eğitim ise uygulama ve teorik bilgiler bir arada verilmektedir. Gerek İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Gazetecilik Bölümü'nün gerekse de Fachhochschule Bonn-Rhein-Sieg İhtisas Üniversitesi Teknik Gazetecilik Bölümü'nün eğitim amaçları ve ders programları karşılaştırıldığında ortak noktalar görülmektedir. Fachhochschule Bonn-Rhein-Sieg'in ihtisas üniversitesi olması ve tek bir alanda yoğunlaşması orada eğitim gören öğrencilerin daha olumlu cevaplar vermelerini sağlamıştır.

Alman öğrencilerin yeniliklere ve yeni iş alanlarına daha sıcak baktıkları görülmektedir. Türk öğrencilerde ise daha klasik medya tarafında çalışma eğilimi görülmektedir. Gazeteci olmaya aday ve gazetecilik eğitimi alan öğrencilerle yapılan çalışmada, öğrencilerin gazetecilik mesleğini nasıl seçtiklerini, kendilerini gazetecilik eğitimi almaya iten faktörleri, aldıkları eğitimden memnuniyet durumu, yeterli derecede uygulama alanı bulup bulamadıkları, geleceğe nasıl baktıkları ortaya konulmaya çalışılmıştır.

Sonuçları okurken gazeteciliğin mesleğinin bu iki ülkede birbirinden farklı algılandığını göz ardı etmemek gerekir. Bu çalışma iki Avrupa ülkesindeki eğitim düzeyleri ve öğrenci beklentilerini ölçmeye yönelik yapılabilecek büyük çaplı bir araştırmanın ön çalışması gibi okunabilir. Bu verilerden hareketle daha geniş örneklemler ve iletişimin diğer bölümlerini ve başka fakülteleri de araştırma kapsamına alarak araştırmalar gerçekleştirilebilir.

KAYNAKLAR

- Bajohr, W. (2005). Gazeteci Olmak: Almanya'da Eğitim Olanakları. Konrad Adenauer Vakfının Eğitim Modeli. *Rekabet ve Medya*, 19. *Alman- Türk Gazeteciler Semineri*, 12-14 Mayıs 2005 *Antalya*. Ankara: Konrad Adenauer Stiftung Yayınları.
- Ehmke, W. (2005). Almanya ve Türkiye'deki Eğitim Sistemleri-Bir Karşılaştırma. *Türkiye ve Almanya'da Eğitim Reformu, Seminer Raporları 06 Haziran 2005*. Ankara: Konrad Adenauer Stiftung Yayınları.
- Gaehgtgens, P. (2005). Almanya'nın Yükseköğretim Alanındaki Deneyimleri. *Uluslararası Yükseköğretim Konferansı, Ankara, 14-15 Kasım 2005*. Ankara: Yükseköğretim Kurulu, 2007/2.
- Gezgin, S. (2002). *Basında Fotoğrafçılık*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Yayınları.
- Gezgin, S. (2002). *Medya ve Eğitimde Birikimlerim*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Yayınları.

Gezgin, S. (2005). Türkiye'de Gazetecilik Eğitimi. *Rekabet ve Medya, 19. Alman- Türk Gazeteciler Semineri, 12-14 Mayıs 2005 Antalya*. Ankara: Konrad Adenauer Stiftung Yayınları.

İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Öğrenci Rehberi (2005). İstanbul: İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Yayınları.

Raue, P. J. (2005). Almanya'da Gazetecilik Eğitimi. *Rekabet ve Medya, 19. Alman- Türk Gazeteciler Semineri, 12-14 Mayıs 2005 Antalya*. Ankara: Konrad Adenauer Stiftung Yayınları.

Schümchen, A. (2005). Prof. Stefan Korol, Warum Technikjournalismus? 1. Türk-Alman Yaz Akademisi, İstanbul Bayramoğlu, 9-16 Eylül 2005.

Türkiye Gazetecileri Hak ve Sorumluluk Bildirgesi (1998). İstanbul: Türkiye Gazeteciler Cemiyeti Yayınları 54.